

25 morts durant la Transició (violenta) als Països Catalans que han caigut en l'oblit

CRÍTIC recupera en els arxius, els llibres i la premsa de l'època la memòria de les víctimes de la violència policial i 'ultra' entre el 1976 i el 1982

Laura Aznar, Roger Palà i Sergi Picazo | Il·lustració: Jordi Borràs

Quaranta anys després, no hi ha hagut cap acte institucional per recordar les víctimes oblidades de la Transició. Ni la Generalitat ni l'Estat no tenen previst fer-los cap homenatge oficial. Pocs catalans recorden aquells noms. CRÍTIC ha fet una recerca per posar llum sobre 25 morts als Països Catalans entre el 1976 i el 1982 a causa de l'actuació de la Policia i de l'extrema dreta. Uns noms que, en la gran majoria dels casos, corren el risc d'acabar en l'oblit.

Aquest 26 de gener **es compleixen 40 anys de la mort de Martí Marcó**, que va ser militant de l'esquerra independentista i membre d'un escamot de l'embrionària Terra Lliure. Va morir metrallat per la Policia en plena ciutat de Barcelona a l'hivern de l'any 1979. El volien detenir... però el van matar a trets. Des de la mort de Franco fins a la victòria electoral del PSOE i els primers canvis en la cúpula militar i policial, Catalunya i molts territoris de l'Estat van viure en un clima de violència política als carrers molt intens. **Entre el 1975 i el 1983, a l'Estat espanyol es calcula que hi hauria hagut com a mínim 714 morts per violència política** —causats per la violència d'extrema esquerra i d'extrema dreta, per grups paramilitars i per les mateixes forces policials o militars espanyoles— segons la investigació recent feta per la historiadora francesa Sophie Baby. Un total de 536 van ser causats per la violència d'ETA (376), dels GRAPO (66) i d'altres organitzacions d'extrema esquerra. 67 són atribuïbles sense cap mena de dubte a l'extrema dreta, i 178 dels assassinats, els menys investigats, entren dins del que s'ha catalogat com a "violència d'Estat". Aquests són, però, els més menystinguts fins ara.

El nombre més gran de morts, un 60% del total de morts durant la Transició, es concentra a **Euskadi i Navarra** per l'activitat d'ETA i dels grups paramilitars contra l'esquerra 'abertzale' o amb casos de violència policial com els [Fets de Vitòria](#) del 3 de març de 1976. Tanmateix, els altres epicentres de la violència política van ser, d'una banda, **Catalunya** i el **País Valencià** —amb [La batalla de València](#) amb la ultradreta i el blaverisme—, **Madrid**, amb els casos emblemàtics de la [massacre dels advocats d'Atocha](#) del gener del 77 o l'assassinat de la militant trotskista del PST [Yolanda González](#), a les mans de l'extrema dreta al febrer del 1980, i **Andalusia** —que va patir 27 morts per la violència política durant aquells anys. Eren anys durs. Anys de plom. Només el 1977, amb Rodolfo Martín Villa al capdavant del que seria el futur Ministeri de l'Interior els anys després de la mort de Franco, la Policia va carregar de manera violenta contra 788 manifestacions a Espanya, un 76% del total.

No existeix cap cens oficial sobre les víctimes polítiques de la Transició. Oficialment, la Llei de memòria històrica només reconeix el dret a rebre una [indemnització als morts entre l'1 de gener de 1968 i —exactament— el 6 d'octubre de 1977](#). Per tant, un mort en mans de la Policia al mes de novembre del 77 ja no seria considerat víctima del franquisme. De fet, algunes víctimes polítiques d'aquells anys 77, 78, 79 o 80 no han tingut cap mena de reconeixement públic, més enllà d'una notícia breu a la premsa de l'època perquè tenien cercles de suport petits o bé no militaven en cap organització política concreta.

Però, més enllà dels casos més coneguts, CRÍTIC ha fet una recerca per retornar a la llum **els morts a les mans de la Policia o de l'extrema dreta de 25 militants i activistes d'esquerres dels Països Catalans** durant els anys de la Transició, que, en la gran majoria dels casos, corren el risc d'acabar en l'oblit. Aquesta llista 'negra' abraça el període que va des de la mort de Franco el 20-N de 1975 fins a la victòria electoral del PSOE el 28 d'octubre de 1982, i inclou des de militants del moviment obrer fins a anarquistes, comunistes, independentistes o persones sense una filiació específica però que van ser víctimes de la brutalitat policial en un context de protestes polítiques, vagues o manifestacions. Entre els activistes polítics ressenyats també n'hi ha que van prendre l'opció de la lluita armada en organitzacions com el MIL, els GRAPO o l'embrionària Terra Lliure.

El reportatge ha estat elaborat a partir d'una recerca hemerogràfica a la premsa de l'època, de les denúncies realitzades per organitzacions d'esquerres i també a partir dels casos ressenyats en llibres d'història de la Transició com ['Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya'](#), d'Antoni Segura, Andreu Mayayo i Rafael Aracil; ['Los años oscuros de la Transición española'](#), d'Eduardo Pons Prades; ['Vides truncades. Repressió, víctimes i impunitat a Catalunya \(1964-1980\)'](#), de David Ballester, i el recentment publicat ['El mito de la transición pacífica'](#), de la professora d'història de la Universitat de Borgonya Sophie Baby.

Es tracta d'una llista de víctimes en mans de la Policia i de l'extrema dreta. No hi apareixen, doncs, els tres morts atribuïts al grup armat d'esquerres i independentista EPOCA: són els casos de **Josep Maria Bultó**, l'empresari que va ser assassinat al maig del 1977, i l'exalcalde franquista de Barcelona **Joaquim Viola i la seva esposa, Montserrat Tarragona**, assassinats al gener del 1978. Ni tampoc hi apareixen les morts causades a Catalunya per ETA o pels GRAPO durant la Transició, ni s'hi inclou el cas de **Fèlix Goñi**, militant de l'embrionària Terra Lliure mort al juny del 1979 per l'explosió accidental d'un artefacte amb el qual volia atemptar contra una seu de Renault.

Teófilo del Valle, un treballador d'Elda assassinat després d'una assemblea de vaguistes (24/02/1976)

El cas de Teófilo del Valle és considerat el primer mort en mans de la Policia de la Transició. Aquest oficinista va ser metrallat per la Policia en sortir d'una assemblea de treballadors en una església de la localitat d'Elda durant una vaga dels obrers del calçat. La seva mort per trets de la Policia Armada va desembocar en una [vaga general a les comarques del Vinalopó](#). Les cròniques dels diaris de l'època, com la de 'Tele/eXpres', expliquen que a l'enterrament hi van assistir 10.000 persones davant la presència de diverses unitats policials que controlaven l'accés a la ciutat i, especialment, al cementeri. Al gener passat, [l'Ajuntament d'Elda, per fi, va aprovar dedicar una plaça](#) en memòria de Teófilo del Valle després que Esquerra Unida del País Valencià ho reivindicés des de feia una pila d'anys.

Teófilo del Valle, que va néixer a Galícia però que va arribar de nen a Elda, tenia només 20 anys quan el van matar després d'uns dies intensos de vagues i de protestes. Segons les [informacions que van aparèixer a la premsa local](#), cap a les onze de la nit, quan sortien d'una assemblea a l'església de Sant Francesc de Sales, els activistes van coincidir amb el pas d'un comboi de vehicles de la Policia que tornava al quarter. Es van llançar pedres contra els furgons. L'últim es va aturar i en va baixar un grup de policies. Un d'ells va disparar a la multitud i va provocar la mort del jove. En el seu cas, sabem qui va ser l'autor material dels trets: va ser el policia Daniel Aroca del Rey. El policia va ser jutjat per un "delicte d'imprudència" en un consell de guerra celebrat al juliol del 76, però [va acabar sent absolt](#) dels càrrecs perquè, segons deia el Codi militar, "va obrar en compliment del seu deure".

Juan Gabriel Rodrigo Knafo, un jove tarragoní mort en caure d'un terrat mentre era perseguit per la Policia (5/03/1976)

“Van pujar tres persones a l'edifici i només en van sortir els dos policies”, expliquen els familiars de Juan Gabriel Rodrigo Knafo en un reportatge publicat al diari [‘El Punt-Tarragona’](#). El jove, de només 19 anys i que treballava d'obrer en la construcció de la refinaria de l'actual complex petroquímic del Morell i la Pobla de Mafumet, participava en una manifestació a la capital tarragonina en solidaritat amb els Fets del 3 de Març a Vitòria. Segons la versió dels familiars, Knafo va intentar fugir de les càrregues policials i va entrar en un edifici del carrer Unió. Dos policies hi van entrar perseguint-lo. L'únic que se sap és que el seu cos va caure al buit des del terrat.

La família va demanar sempre una investigació. La Policia, segons recull la notícia de ‘Tele/eXpres’ de l'endemà, va assegurar que el jove “estava llançant pedres des d'un terrat” i va caure després d'intentar fugir saltant d'un terrat a un altre “fins que va relliscar”. Encara avui es desconeix si va rebre trets de bala, pilotes de goma o senzillament el van fer caure des de la terrassa. Per això, el 2016, [el ple de l'Ajuntament de Tarragona va aprovar presentar una querrela criminal per reclamar que s'investigui la mort](#) de Knafo i dels altres 61 veïns de la ciutat víctimes de la repressió franquista, entre els anys 1939 i 1978.

David Wilson, la víctima oblidada de la gran vaga de Sabadell (19-26/02/1976)

El professor d'anglès de l'acadèmia FIAC David Wilson va morir durant la Vaga General Política del febrer del 1976 a Sabadell. El seu cas l'ha documentat l'historiador David Ballester al llibre ‘Vides truncades’. Segons recull el llibre, el 19 de febrer, una manifestació va deixar el centre de Sabadell amb pudor de gas lacrimogen durant hores. El sindicalista Manuel Rodríguez va rebre l'impacte d'una pilota de goma i va caure ferit greu, però va salvar la vida. Wilson no va tenir la mateixa sort.

La FIAC era en un edifici d'oficines del carrer les Valls cantonada amb la Via Massagué. Segons un testimoni recollit per Ballester, el professor Wilson estava allunyant els alumnes de les finestres perquè els antiavalots estaven disparant-hi. Ho va fer en una aula i, quan va anar a una altra aula a fer el mateix, es va sentir un impacte i va quedar ferit. Va ser traslladat a l'hospital i hi va morir dies després (la data exacta de la mort no ha pogut ser determinada).

Oriol Solé Sugranyes, un militant del MIL assassinat per la Guàrdia Civil durant la Fuga de Segòvia (6/04/1976)

Oriol Solé Sugranyes va morir per un tret de la Guàrdia Civil quan era a prop de travessar la frontera amb França als Pirineus. La fuga de la presó de Segòvia d'una trentena de presos que es van cansar d'esperar l'amnistia després de la mort de Franco va estar a punt de ser un èxit. Però finalment, l'endemà de la fugida, el 6 d'abril de 1976, la cosa es va complicar. El guia que havia de creuar la ‘muga’ no va aparèixer quan ja hi eren molt a prop. Un grup de guàrdies civils va aparèixer quan als fugats els quedaven uns quants centenars de metres de la línia de la frontera a les muntanyes del pic Menditxuri, prop de Burguete, al Pirineu navarrès. La [biografia sobre Solé Sugranyes, escrita per Joaquim Roglan](#), ho relata com si ho poguéssim veure: “Els cau una pluja de bales. Oriol potser reconeix que són trets de fusell i ràfegues de metrallera. Tots es tiren de bocaterrosa, però Sánchez Juliachs veu que Oriol només s'ajup. Continuen els trets i les ràfegues. Es fa un moment de silenci i se senten dos trets més, com aïllats. Se sent que Oriol crida “M'han mort!, m'han mort!”, i com cau a terra. Quan Sánchez Juliachs el mira altra vegada, Oriol està estès a terra

amb els ulls oberts. Té dos impactes de bala que l'han tocat quan intentava fugir”.

Solé Sugranyes era militant del MIL, el grup armat anarquista del qual també formava part Salvador Puig Antich, i havia sigut detingut al setembre del 1973 després d'un atracament a una sucursal de La Caixa a Bellver de Cerdanya. La seva trajectòria política (era fill i nét d'una família destacada de polítics i científics catalanistes) va ser molt plural i, de fet, va ser detingut diversos cops. Va començar al Sindicat Democràtic d'Estudiants, va participar i va ser detingut per primer cop durant la Caputxinada de 1966, va militar a les Joventuts del PSUC, després va incorporar-se al PCE(i) i, finalment, va acabar en organitzacions de l'autonomia obrera i de l'anarquisme. Va ser un dels fundadors del MIL després de conèixer un grup de joves llibertaris francesos mentre estava exiliat a Tolosa de Llenguadoc. Va morir amb només 28 anys.

José Vicente Casabany, un obrer de Xirivella mort en una càrrega policial (7 /01/1977)

José Vicente Casabany va morir a conseqüència d'un infart cardíac, quan en companyia d'un grup de treballadors fugia de les càrregues de la Policia en una manifestació el 7 de gener de 1977. Tot i que en algunes webs s'afirma que la protesta era convocada per l'amnistia dels presos polítics, les notícies breus publicades l'endemà en diaris com 'Tele/eXpres' i 'Avui' parlen d'una jornada de tensió sindical en el marc d'una vaga general del sector de la construcció o del sector naval a les comarques valencianes: una jornada de protestes contra els acomiadaments en empreses de la construcció enmig de moltíssima tensió i càrregues policials.

L'obrer valencià mort tenia aleshores 31 anys. Havia estat acomiadat de l'empresa Aisina i formava part de les Comissions Obreres. Es dirigia cap a la marxa que s'havia organitzat a València, però va haver de fugir després de les primeres càrregues policials violentes. Casabany era tècnic industrial i estava a l'atur forçós en aquella època. [L'enterrament va ser massiu, amb milers de treballadors al funeral](#) i corones de flors i banderes de les Comissions Obreres i del Partit Comunista.

Adolfo Bárcena, un jove mort d'un tret de la Guàrdia Civil a Hostalric (20/02/1977)

El llibre "Vides truncades" també deixa constància de la mort d'Adolfo Bárcena. El 20 de febrer de 1977, la colla del jove, de 22 anys i natural de Guadalajara, havia quedat en un bar d'Hostalric cap al tard. Anant cap a l'establiment, la víctima i quatre amics van passar per davant de la caserna de la Guàrdia Civil, i Bárcena va fer una frenada, "probablement en travessar-se-li un gat al davant del cotxe". El sergent Juan Guerrero García i el caporal José García Carballo, que es trobaven de guàrdia a l'exterior, es van alarmar pel soroll i van decidir identificar els ocupants del vehicle.

Els guàrdies van seguir el cotxe fins al bar. Quan els joves en van sortir, es van trobar que els guàrdies els esperaven a la porta i van procedir a identificar-los. Bárcena, que no portava la documentació, va sortir per la porta del darrere i va passar per davant del bar amb el seu cotxe, conduint a poca velocitat. Segons els testimonis, els agents el van veure i van començar a perseguir-lo. Un d'ells va barrar-li el pas i, a partir de llavors, els vehicles van deixar de ser visibles. Molt poc després es va escoltar un tret i algú va dir "ja l'han mort", segons relata el llibre. Segons la versió del caporal, autor material del tret, el jove va llançar-se sobre seu i va haver de disparar-li.

Més de 3.000 persones van acompanyar en comitiva el fèretre de Bárcena al cementiri de Tordera. La família i els amics del jove han protagonitzat el documental titulat 'Ombres de la Transició: el cas d'Adolfo Bárcena', dirigit i produït per Quim Fors i Santi Barrera, que es va estrenar el 2017.

Segueixen demanant justícia i respostes. 41 anys després, aquest homicidi segueix sense resoldre's.

El luto y el paro fueron totales en Suria

Fuerte tensión emocional en el entierro de Roque Peralta

La localidad de Suria permaneció paralizada ayer en señal de duelo por la muerte del joven Roque Peralta Sánchez, fallecido en la madrugada del pasado martes por un disparo de fusil de un guardia civil. Tanto las minas como las industrias, comercios, bares y toda clase de establecimientos permanecieron cerrados. Únicamente las panaderías abrieron durante tres horas para abastecer de pan a la población.

A las ocho de la noche se celebró en la iglesia de la localidad un funeral, al que asistieron varios centenares de vecinos. Hoy se ha reanudado la actividad laboral, mientras los partidos políticos y particulares prosiguen las gestiones para formar una comisión investigadora de los hechos, tal y como acordaron el martes en una asamblea. Por otra parte, una comi-

sión se dirigió al alcalde para pedir su dimisión y la de los concejales, y solicitar la investigación.

Horas antes, a las cuatro y media de la tarde, se celebró en Manresa otro funeral. El acto tuvo lugar en la iglesia parroquial de la Sagrada Familia. Según informa la agencia Europa Press, el funeral fue oficiado por el párroco de la citada iglesia, cuyo interior se encontraba abarrotado de fieles, así como sus alrededores, en un número que aumentó hasta alcanzar la cifra de cinco mil personas. El cuerpo del joven fallecido se encontraba ya en el cementerio, por lo cual en las gradas del presbiterio se colocaron únicamente cuatro coronas de flores, dos ofrecidas por los mineros de Suria, una por la CNT y la cuarta por la comisión de vecinos del barrio donde Roque Peralta residía. En los primeros bancos se encontraban la esposa, los padres, hermanos y otros familiares del fallecido.

En el momento de la homilía, el sacerdote leyó unas palabras, escusándose previamente de hacerlo así en su deseo de «no decir ni más ni menos de lo que quería decir». En su lectura, el sacerdote hizo referencia especial a la forma no natural en que

mamiento dirigido a todos para que se destierre de una vez la violencia. Finalizada la misa también leída una carta, escrita por la Asamblea del Bages y dirigida al alcalde de Manresa en su calidad de diputado provincial,

Acto seguido, se formó una comitiva integrada por unas cinco mil personas y encabezada por las coronas de flores y los familiares del joven fallecido. La comitiva se dirigió en absoluto silencio hasta el cementerio, mientras la mayor parte de la población de Manresa salía a la calle para contemplar el paso de la misma. El único incidente se registró al cruzar ante el cuartel de la Guardia Civil —que se hallaba fuertemente custodiado— y lanzar algunos de los integrantes de la marcha, en contra de los deseos de la mayoría, algunos gritos contra la Guardia Civil. En otro momento una joven que formaba parte del duelo familiar se desvaneció, al parecer por causa del calor y la fuerte tensión nerviosa.

Una vez la comitiva en el cementerio, el párroco de la Sagrada Familia rezó un responso ante la tumba de Roque Peralta y se depositaron sobre la misma las coronas de flores. Inmediatamente después, la comitiva se deshizo. En ningún momento, y pese a que se percibía una fuerte tensión, se registró ninguna alteración del orden.

Por la mañana, las paredes de los edificios de Manresa aparecieron con centenares de pintadas contra la

Suspendidas las obras de Port-Llevant

Torroella de Montgrí. (De nuestro corresponsal Josep LLORET.) — La dirección general del Patrimonio Histórico-Artístico ha acordado suspender provisionalmente las obras del llamado Plan Parcial de Ordenación del Polígono Residencial Port-Llevant, dentro del término municipal de Castelló d'Empúries, debiendo su alcaldía proceder a su inmediata paralización confirmándolo antes de 48 horas.

Este acuerdo fue pedido por su

Roc Peralta, assassinat durant la Festa Major de Súria per la Guàrdia Civil (12/07/1977)

Roc Peralta tenia 27 anys quan va morir la matinada del 12 de juliol de 1977 a conseqüència d'un tret efectuat per la Guàrdia Civil de Súria. El succés va tenir lloc durant una protesta veïnal per la imposició de l'alcalde de portar corbata en el ball de Festa Major. El 'Diario de Barcelona', en l'edició datada del 13 de juliol, explicava que, davant la protesta, el batlle de la localitat hauria avisat 'la Benemérita', que va fer dispersar els concentrats. Segons el relat dels testimonis, explica el rotatiu, la Guàrdia Civil va començar-los a colpejar amb la culata de les pistoles "originant-se un tumult que va acabar en escoltar-se un tret i quedar estès a terra el cos malferit de Roque Federico Peralta Sánchez". La víctima va ser traslladada al centre hospitalari de Manresa, on va ingressar ja mort.

L'endemà va tenir lloc l'enterrament de Peralta, en què van participar unes 5.000 persones, que van

iniciar una manifestació pacífica i silenciosa fins al cementiri. Hi va haver moments d'una gran tensió quan la multitud va passar davant de la caserna de la Guàrdia Civil a la carretera de Cardona. Durant la jornada, les mines i els sectors del comerç i de la indústria van tancar portes per sumar-se a una aturada total de l'activitat productiva. Joves Socialistes de Catalunya va fer un comunicat públic en el qual repudiava l'actuació policial i el PSC-PSOE va trobar-se amb el governador civil a Barcelona per demanar-li que s'iniciés una investigació. Es va demanar la dimissió de l'alcalde i dels regidors del poble.

Tres dies després de l'assassinat, el 'Tele/eXpres' recollia en portada un breu titulat "Dimiteix el consistori de Súria". La notícia explicava que l'Ajuntament en bloc havia pres aquesta decisió en solidaritat amb l'alcalde Mateu Castellà Suades, "que havia anunciat la seva dimissió personal com a conseqüència dels fets". Segons el llibre 'Vides truncades', no hi va haver judici del cas, tot i que es va iniciar una causa ordinària en la jurisdicció militar. Malgrat tot, el guàrdia que va matar Roque Peralta va gaudir dels beneficis de l'amnistia aprovada per les primeres Corts democràtiques.

Ángel Valentín Pérez, un anarquista apunyalat a la plaça de Sant Jaume (20/06/1977)

El 22 de març de 1977, en un breu a peu de pàgina, l'Avui' es feia ressò de l'apunyalament que s'havia produït dos dies abans a la plaça de Sant Jaume durant la ballada de sardanes setmanal, i que havia causat la mort d'Ángel Valentín Pérez, de 24 anys, per una ferida d'arma blanca. Segons un comunicat de la Direcció de la Policia, la víctima era considerat un "delinqüent habitual, amb antecedents per tràfic i consum de drogues". Però fins i tot la versió oficial deixava entreveure la possibilitat d'un mòbil polític. 'La Vanguardia Española' explicava que els fets es van produir mentre un grup format per 300 persones va començar a cridar "enarborant banderes separatistes, republicanes i comunistes". Mentre això passava, Ángel Valentín va caure inconscient, "ferit d'una punyalada i sense portar cap mena de documentació". Les gestions fetes per la Policia al voltant dels fets, deia 'La Vanguardia', "indueixen a pensar" que s'havien produït "per motius particulars".

No tots els rotatius, però, sostenien la mateixa versió. L'endemà, a la portada del 'Catalunya Express' s'hi reflectia la pregunta següent: "Crim polític a la plaça de Sant Jaume? L'apunyalat no era un delinqüent comú, sinó un anarquista". En el seu interior, el diari explicava que "visitants assidus de Xirinacs" atribuïen aquest assassinat a l'extrema dreta. La nit anterior, diverses persones s'havien congregat davant de la presó Model de Barcelona per denunciar el crim. Més d'una desena dels concentrats, segons el mitjà, sostenien que Ángel Valentín Pérez "no era un delinqüent comú, sinó un lluitador, un anarquista i un antifeixista" que "era en totes les manifestacions". Segons aquestes mateixes fonts, el relat de la premsa era fals i l'extrema dreta hauria estat l'autora material del crim.

Tres dies més tard, el rotatiu obria portada amb el titular "L'assassí, un 'ultra' infiltrat?" i el subtítol "Una trucada anònima a 'Catalunya Express' va donar nom i domicili de qui considerava autor de la mort d'Ángel Valentín". En el seu interior, el diari explicava que la víctima "no es trobava organitzada en cap grup polític; però, com que desenvolupava activitats polítiques, potser per això havia estat reconeguda com a anarquista". El rotatiu afirmava no tenir dades suficients per esclarir el mòbil de la mort, però apuntava que era probable "que fos polític". També explicava que la redacció havia rebut una trucada anònima en la qual l'interlocutor assenyalava J. M. V, "un agent d'extrema dreta infiltrat els espais anarquistes", com a autor material de l'assassinat.

Carlos Gustavo Frecher, assassinat per una bala de goma de la Policia durant les manifestacions de la Diada (11/09/1977)

Mor durant les manifestacions de l'Onze de Setembre a Barcelona amb el cap destrossat per una bala de goma de la policia.

Carlos Gustavo Frecher va morir en la històrica jornada de l'11 de setembre de 1977 a Barcelona. La manifestació havia transcorregut de manera pacífica durant el dia; però, de nit, l'actuació desproporcionada de la Policia Armada —definida pel 'Tele/eXpres' com a "Noche de piedras y humo"— va deixar desenes de ferits. Els voltants del carrer Pelai van quedar presos per la Policia, que va començar a disparar bales de goma en direcció a una cafeteria on s'havia protegit un grup de persones. Un dels projectils va impactar contra Carlos Gustavo Frecher, de 28 anys, el qual ni tan sols havia participat en l'acte.

La bala "li va ocasionar greus ferides que el durien a la mort pocs dies després", tal com narra el llibre "Vides truncades". Com a conseqüència de l'impacte, la víctima va perdre el coneixement i va començar a sagnar per la boca. Un home de la Creu Roja i tres persones més van sortir al carrer per introduir el cos a l'establiment, mentre la Policia seguia disparant. Els agents van entrar a la cafeteria "colpejant tots els qui s'hi trobaven" i un sergent fins i tot "va donar puntades de peu al ferit". Frecher va ser traslladat al dispensari de Pere Camps amb una contusió cranioencefàlica, hematomes, commoció cerebral i fractura de crani, que el van deixar en estat vegetatiu. Va morir al cap de pocs dies.

En una primera versió, la Policia va afirmar que la víctima havia estat atropellada per un grup de manifestants quan fugien de la intervenció policial. Posteriorment, la Prefectura Superior de Policia va fer pública una altra nota on se sol·licitava la col·laboració ciutadana per esclarir els fets i on s'apuntava que els metges que havien atès la víctima manifestaven que el que havia produït la lesió "pudiera tratarse de una pelota de goma". En un intent de desviar l'atenció sobre la gravetat de la intervenció dels agents la nit de l'11 de setembre, la Policia va emetre una altra nota en què responsabilitzava dels incidents les Joventuts Llibertàries. Un cop es va conèixer la mort de Frecher, alguns partits polítics van fer un comunicat per denunciar els fets i diversos sindicats van exigir que s'obris una investigació i també la dimissió del ministre Martín Villa. Malgrat tots els episodis de violència, "l'actuació policial durant la Diada va merèixer la felicitació del governador civil, Josep Maria Belloch", recorda el llibre. La mort de Carlos Gustavo Frecher va quedar impune, sense que se'n fes cap investigació i sense que hi hagués cap reconeixement.

Juan Peñalver Sandoval, el conserge d'El Papis' víctima d'un atemptat de la Triple A (20/09/1977)

Els anys setanta van suposar una eclosió de periodisme crític i de revistes satíriques i humorístiques que havien de fer front no solament a la censura del tardofranquisme i a les demandes judicials, sinó també a la violència de l'extrema dreta. Una de les publicacions més significades del moment era 'El Papis', revista d'humor mordaç i corrosiu que aparegué setmanalment entre el 1972 i el 1987 i va arribar a ser la cinquena revista més venuda de l'Estat. El seu lema: "Ni Déu, ni amo, ni CNT".

La revista, on van publicar periodistes com Antonio Franco, Vázquez Montalbán o Maruja Torres i dibuixants com Gin, Ivà, Já o Òscar Nebreda, va ser objecte d'un atemptat amb bomba el 20 de setembre de 1977. El conserge, Juan Peñalver, va recollir un maletí dirigit al director de la publicació, Xavier de Echarri. El maletí era en realitat una bomba. Peñalver va morir com a conseqüència de l'explosió i 17 persones més van resultar ferides.

L'atemptat va ser reivindicat originàriament per la Triple A (Alianza Apostólica Anticomunista). Com recull el documental 'El Papus. Anatomía de un atentado', ningú no va ser condemnat. Es va arribar a sospitar de la possible complicitat d'autoritats civils i militars més enllà dels escamots d'extrema dreta. No hi va haver indemnització a l'editorial ni es va reconèixer el cas com una acció terrorista. La mort del porter i les ferides de la secretària van ser declarades un "accident laboral".

Miquel Grau, un jove d'Alacant assassinat pels 'ultres' pel fet d'enganxar cartells de la Diada del País Valencià (16/10/1977)

"Per cridar 'vull l'Estatut!' a Miquel l'assassinaren". Són els primers versos d'una de les cançons més emblemàtiques d'Al Tall, cronistes musicals imprescindibles per entendre les lluites de la Transició al País Valencià. Miquel Grau i Gómez, de 19 anys, era militant del Moviment Comunista del País Valencià. El 6 d'octubre estava enganxant cartells de la Diada del País Valencià a la plaça dels Cavalls d'Alacant. Un militant d'ultradreta, Miguel Ángel Panadero, li va llançar un bloc de ciment de dos quilos des d'un setè pis que li va causar un cop brutal al cap. Grau va ser traslladat a l'hospital, però va acabar morint 10 dies després.

La tràgica mort de Miquel Grau el van convertir en un símbol de la lluita per les llibertats. Deu mil persones van acompanyar el fèretre el dia de l'enterrament. Pocs mesos després, el pare de Miquel Grau va morir a causa d'una profunda depressió com a conseqüència dels fets. Al desembre del 1978, la Policia va detenir Panadero, fill d'un conegut empresari alacantí. Va ser condemnat per homicidi a 12 anys de presó, però només en va complir 4. El Govern de la UCD li va concedir l'indult parcial i el 1982 ja estava en llibertat. Una investigació de la revista 'El Temps' va revelar que Panadero és actualment procurador dels tribunals de València.

Agustín Rueda, un anarquista de Sallent mort a la presó de Carabanchel després de patir tortures (14/03/1978)

"Va ser una pallissa intensa, prolongada i tècnica". Així descrivia ja l'any 1982 el fiscal del cas d'**Agustín Rueda** les circumstàncies de la seva mort. El cos, tal com es va veure en les fotografies que va fer un funcionari de presons, va quedar destrossat, amb desenes d'hematomes i sang pertot arreu. Deu funcionaris van ser condemnats per les tortures patides durant tres hores pel jove anarquista. Els policies volien saber qui havia excavat un túnel d'uns 40 metres per fugir de la presó de Carabanchel. L'interrogatori, a l'estil de la Policia franquista, va ser un malson. Va morir després d'hores patint forts dolors a la seva cel·la el 14 de març de 1978.

Rueda, anarquista, de 24 anys, fill d'immigrants i nascut a les colònies mineres de Sallent, va acabar morint, segons va confirmar el judici que es va fer durant els anys vuitanta, a causa d'aquella brutal pallissa. El jove va acabar a la presó després de ser capturat a la frontera amb França amb una **motxilla plena d'explosius**. Després d'una joventut lligada a les vagues mineres del Bages i d'anys de feina per millorar les condicions del seu barri, la colònia de la Butjosa, l'any 76 es va exiliar a França. Tot i que no va arribar a enquadrar-se en cap organització, sempre va ser molt proper als grups anarquistes.

Una dotzena de funcionaris de presó —des dels torturadors fins als metges i el mateix director de Carabanchel— van ser condemnats a penes màximes de 10 anys per l'assassinat. Set dels deu condemnats [van ingressar a la presó l'any 1991](#) —13 anys després dels fets— mentre demanaven l'indult. Només hi van passar [uns quants mesos](#), tot i que la condemna va considerar provats els fets.

Gustau Muñoz, un militant del PCE(i) assassinat d'un tret de la Policia al carrer Ferran (11/09/1978)

Un tret, disparat a pocs metres de distància, li va entrar pel pit i li va destrossar el cor. Les urgències mèdiques del dispensari Pere Camps, al centre de Barcelona, no van poder fer res per aturar l'hemorràgia. **Gustau Muñoz**, un noi de només 16 anys i militant del PCE(i), moria així assassinat en una manifestació considerada il·legal de l'Onze de Setembre de 1978. El jove corria pel carrer Ferran fugint de les càrregues policials després d'una tarda de disturbis i de conflictes amb la policia, però just a l'altura de l'antic Sindicat de Banquers va caure abatut per una bala. Encara es desconeix qui va ser l'assassí. "Si s'hagués quedat a casa, no li hauria passat res", diuen els familiars que va cridar un dels antiavalots que encerclaven els activistes. La manifestació convocada pel PCE(i), que s'havia desmarcat de la marxa unitària, havia estat il·legalitzada per la Delegació del Govern.

En el seu dia, la denúncia que va interposar la família va acabar en no res. La família de Gustau Muñoz ha trobat fa poc una esclatxa per intentar reobrir la causa judicial del seu fill que mai no va acabar en condemnes: [sumar-se a la querella argentina contra els crims del franquisme](#) que s'està duent a terme a l'Argentina.

Jordi Martínez de Foix, mort en estranyes circumstàncies en esclatar-li un explosiu que estava preparant (14/10/1978)

Va morir quan estava manipulant un explosiu —[segons la mateixa Policia, es tractaria d'un còctel Molotov](#)— en un pis franc a Barcelona. Tenia 21 anys. Jordi Martínez de Foix militava a l'extrema esquerra dels comunistes, a l'il·legal aleshores PCE(i), i l'esquerra independentista catalana el reivindicava des de fa anys com a referent. De fet, segons expliquen familiars i companys, al seu funeral a l'octubre del 78 havia de pronunciar unes paraules **Lluís Maria Xirinacs**. Centenars de persones s'hi van apropar. Tot i això, no es va poder celebrar el funeral perquè la Policia va envoltar la parròquia de Sant Andreu de Palomar, a la plaça Orfila, i la família va optar per desconvocar-lo per evitar mals majors.

La vida de Martínez de Foix va ser intensa. Amb 15 anys ja havia començat a militar al PCE(i). El 2 de desembre de 1977 és ferit de bala, presumptament disparada per un policia de paisà, en una de les moltes manifestacions a les quals acostumava a anar en aquella època. Expliquen que la Policia el va arribar a assetjar fins i tot a l'hospital mentre es recuperava de les ferides. La versió oficial és que estava preparant uns artefactes explosius —es desconeix si eren més o menys potents; la Policia parla sobretot de còctels Molotov— per fer servir el 15 d'octubre després de l'acte en memòria del president Lluís Companys. Mentre els estaria preparant en un pis de Nou Barris, li van explotar a les mans. Mai no se sabrà si aquells explosius, tal com es va insinuar aleshores des d'alguns sectors, havien estat contaminats per algun infiltrat policial.

Martí Marcó, un independentista de les JERC metrallat per la Policia (26/01/1979)

Martí Marcó era un jove mecànic del Raval de Barcelona. L'excursionisme l'apropà a l'activisme polític. Va començar a prendre part en manifestacions de l'època i va establir relació amb Fèlix Goñi, Griselda Pineda i Frederic Bentanachs, amb els quals va compartir trajectòria i militància independentista. Va ingressar a les JERC i va representar l'organització juvenil al Consell Executiu del partit. També va passar a les files d'Estat Català. Amb el pas del temps s'apropà al món

independentista més combatiu, prenent part en l'embrió que posteriorment acabaria esdevenint Terra Lliure (que no operaria amb aquest nom fins al 1980).

Segons recull al seu llibre sobre Terra Lliure Jaume Fernández Calvet, antic membre del PSAN-Provisional i d'Independentistes dels Països Catalans, el 26 de gener de 1979 el jove Marcó, acompanyat de dos companys, es dirigia en un cotxe a complir una missió assignada: atracar un furgó de Banca Catalana amb l'objectiu d'aconseguir fons per finançar l'activitat armada. Un control rutinari de la Policia al xamfrà dels carrers Bruc i Diputació els va ordenar l'alto. La Policia muntava guàrdia davant del domicili d'un important advocat del moment amenaçat per ETA. Els ocupants del vehicle van intentar fugir, però un policia va obrir foc amb la metralladora i va ferir de mort Marcó. Tenia 19 anys.

A parir d'aquí, les versions difereixen: una diu que els dos companys de Marcó van accelerar a fons pel carrer Bruc per abandonar el cotxe al barri de Gràcia, des d'on van fugir a peu, i van deixar el seu company malferit a l'interior del vehicle. La versió recollida al llibre de Frederic Bentanachs 'Memòries d'un rebel', en canvi, és diferent: els companys haurien conduït el cotxe fins a la porta d'entrada d'urgències de l'Hospital de Sant Pau per tal que Marcó pogués ser atès immediatament.

Valentín González Ramírez, un obrer de la CNT víctima d'una pilota de goma (20/06/1979)

Valentín González Ramírez era un jove de 20 anys militant de la CNT. Va morir el 20 de juny de 1979 en el transcurs d'una càrrega policial arran d'una vaga dels treballadors del "mercat d'abastos" de València, després de rebre el tret d'una pilota de goma al pit. Segons la versió policial, els vaguistes havien tallat l'accés dels camions al mercat i la Policia va carregar llançant pilotes de goma i pots de fum. Les mateixes fonts, [recollides per 'El País'](#), explicaven que un grup de manifestants havia intentat subjectar l'escopeta d'un dels agents i en el transcurs dels fets aquesta s'hauria disparat colpejant un manifestant.

En saber-se la notícia, es va declarar una vaga general a València. L'enterrament de Valentín González, el pare del qual també era de la CNT, va congrega milers de persones i es van produir manifestacions llibertàries de protesta arreu de l'Estat. La germana de Valentín, Paqui, va explicar en una entrevista a la revista 'Rojo y Negro' del setembre del 2009 que, mesos després, el policia autor del tret va ser jutjat i la família va rebre una indemnització d'un milió de pessetes. Segons la germana, el policia hauria estat destinat al País Basc, on va morir en un atemptat d'ETA.

Juana Caso i José Muñoz, víctimes d'una trama 'ultra' i policial al Maresme (19/11/1980)

Juana Caso i José Muñoz van ser assassinats a trets el 19 de novembre de 1980 a la muntanya de Cabrera de Mar. El seu cas està envoltat de punts foscos 40 anys després. La versió oficial difosa pels mitjans va presentar aquests dos joves, de 25 i 16 anys, com a delinqüents habituals i persones de l'entorn marginal. L'autor del crim, Salvador Durán, era el responsable de Fuerza Nueva de la comarca del Maresme i se li van intervenir diverses armes al seu domicili. El Govern Civil va difondre una nota en què donava a entendre que podria tractar-se d'un conflicte entre delinqüents sense mòbil polític. Segons aquesta versió, Caso i Muñoz haurien estat citats per Durán amb la intenció de cometre un robatori conjuntament, alguna cosa va anar malament i l'"ultra" va acabar assassinant-los.

Però el cas va anar evolucionant. Durán va ser condemnat a 75 anys de presó i el 1984, des de la

presó, va revelar que l'assassinat tenia connexió amb la trama 'ultra'. Va assegurar a la periodista de TVE Cristina Gallachs que el dia dels fets es va reunir amb membres de la Guàrdia Civil i de la Policia per preparar algun tipus de represàlia contra l'Ateneu Llibertari de Mataró. En aquesta reunió, segons l'ultra' Durán, s'haurien facilitat armes per efectuar el doble assassinat de dos joves. El que mai no va quedar clar és si Durán va confondre Caso i Muñoz amb algun membre de l'Ateneu Llibertari, o simplement el crim formava part d'alguna represàlia de tipus personal. Un jutjat de Mataró va investigar la trama i un guàrdia va ser condemnat.

Francisco José Rodríguez, assassinat a trets per un militant del Frente de Juventudes a València (28/12/1981)

El jove Francisco José Rodríguez López tenia 21 anys quan va morir assassinat a trets en un cèntric carrer de València. Estava complint el servei militar a Almeria i era a la ciutat de permís. Els fets van produir-se de nit al carrer del Mar. L'autor dels trets va ser detingut: José Palazón, vinculat al Frente de Juventudes. El motiu no va quedar mai aclarit: segons recollia ['El País'](#), Palazón formava part d'un grup de joves que, sense cap provocació prèvia, va increpar el grup del qual formava part Rodríguez al crit d'"Arriba España" o "Paso a los fachas".

Les investigacions policials van acabar en detencions i interrogatoris de com a mínim 25 persones. Palazón, de 20 anys, va confessar l'assassinat després d'haver intentat fugir. L'ultra' ja havia estat detingut anteriorment per robatori i tinença il·lícita d'armes, però no hi ha constància que finalment fos jutjat o condemnat per l'assassinat de Rodríguez. El diari ['El País'](#) [citava el seu nom](#) en una informació del 1984 sobre un grup d'ultra's del Frente de Juventudes que havien de ser jutjats per la seva participació en múltiples delictes. Palazón, com molts dels seus companys, però, no es va presentar davant la justícia, i va desaparèixer sense deixar ni rastre. A on? És un misteri. ['El País'](#) va localitzar el 2016 al Brasil José de las Heras, líder del Frente de Juventudes, fugat des del 1984.

Sebastián García, un obrer de la Naval atropellat en una manifestació (6/08/1982)

Sebastián García era un treballador de 56 anys de la Unión Naval de Levante (UNL), casat i amb dos fills, que va morir com a conseqüència de les greus lesions patides en ser [atropellat per un cotxe](#) quan les forces de seguretat dissolien durament una manifestació el 20 de juliol de 1982 a València. Des d'aquell dia, García va lluitar entre la vida i la mort, ingressat a l'Hospital Clínic, on estava en coma.

La UNL travessava en aquells temps una crítica situació econòmica. El 20 de juliol, els obrers s'estaven manifestant davant del Palau de la Generalitat, llavors seu del Consell valencià, mentre el seu president, Enrique Monsonís (UCD), rebia el comitè d'empresa.

Albino Gabriel López, María Dolores Castro Saa, Francisco Roberto Liñeira i Antonio Cabeza Deya, quatre 'grapos' morts a trets a la comarca del Ripollès (17/06/1981)

El 17 juny de 1981 va ser especialment sagnant a la petita localitat de les Lloses, al Ripollès. Quatre militants dels Grups de Resistència Antifeixista Primer d'Octubre (GRAPO), una organització armada d'extrema esquerra molt activa durant els anys de la Transició, van morir tirotejats per la Guàrdia Civil. López i Castro van cridar l'atenció dels agents de 'la Benemérita' a l'estació de tren de les Lloses, van ser conduïts al 'cuartelillo' de la localitat i ja no en van sortir. Segons [la versió recollida](#)

[pel diari 'El País'](#), es van intentar resistir durant la identificació, van disparar les seves armes, els guàrdies van repel·lir l'agressió i van abatre els dos 'grapos'. Hores més tard, una batuda de la Guàrdia Civil va localitzar dos militants més de l'organització en una tenda de campanya en una zona muntanyosa, que també van ser tirotejats en intentar-se resistir.

Enrique Cerdán, un líder dels GRAPO tirotejat per la Policia al barri de Vallcarca de Barcelona (6/09/1981)

En el moment de la seva mort, Cerdán era el màxim responsable dels GRAPO. Va morir en un tiroteig la matinada del 6 de setembre de 1982, quan intentava fugir del setge policial establert al voltant de l'apartament que tenia llogat al barri de Vallcarca de Barcelona. La Policia va demanar a Cerdán que s'entregués, però el 'grapo' va decidir fugir pel balcó. El tiroteig es va prolongar durant tres quarts d'hora pels terrats de la zona, però finalment Cerdán va caure abatut des de múltiples angles. Segons la Policia, la fuga va ser una "acció desesperada" en saber els molts anys de presó que l'esperaven.

A Cerdán se l'acusava d'haver pres part en [una trentena d'accions, atemptats i segrestos](#), incloent-hi delictes de sang com l'assassinat de dos guàrdies civils a Barcelona o el segrest de l'industrial Antonio María de Oriol i el tinent coronel Emilio Villaescusa, una de les accions de més repercussió de l'organització. Detingut al febrer del 77, havia aconseguit fugar-se de la presó de Zamora al setembre del 1979.

L'ombra del dubte: morts poc clares a càrrec de les forces de seguretat

Repassant l'hemeroteca dels anys setanta, sovint no resulta senzill determinar aquells casos en què una mort com a conseqüència de l'acció de la Policia té o no un rerefons polític. Les pàgines de successos de l'època són plenes de víctimes del 'gallet fàcil' de les forces de seguretat. Sovint es tracta de casos en què, tot i que no existeix una motivació política explícita, les circumstàncies de la mort no són clares o la Policia actua amb una clara desproporció. Hem recollit aquí els casos més significatius.

Francisco Gallego, mort a trets per la Policia en un terrat de Sabadell (29/11/1975)

Segons el llibre 'Vides truncades', la mort de Francisco Gallego, de 20 anys, es va produir només uns quants dies després de la mort del 'Caudillo'. La versió oficial indica que la matinada del 29 de novembre de 1975 la comissaria de Sabadell va rebre l'avís que un "jove sospitós" circulava pel terrat del número 65 del carrer de la Concòrdia. Era Gallego, que havia estat sorprès pels pares de la noia amb qui estava al domicili familiar, i "ante la actitud de los familiares de ésta", va fugir.

Una patrulla de la Policia Armada es va desplaçar a l'edifici i, segons la nota oficial, els agents li van fer l'alto sense que ell en fes cas, i, tot seguit, va saltar a uns terrats contigus. Va ser llavors quan els policies van fer "varios disparos para intimidarlo y para que desistiera de su intento de huida, siendo alcanzado por uno de los proyectiles". El jove va ser traslladat a la clínica Santa Fe, on va ingressar ja mort. Set anys després, el Tribunal Suprem va dictar una sentència perquè la pèrdua fos indemnitzada per l'Estat amb un milió de pessetes.

Juan Poziello: assassinat per la policia o víctima d'un accident laboral? (27/02/1976)

El 26 febrer de 1976, 15.000 obrers de la construcció es manifestaven a Barcelona mentre es reunia la comissió negociadora del conveni provincial. La Policia va intervenir a la Via Laietana amb un canó d'aigua, pots de fum, pilotes de goma i càrregues. El diari 'Tele-eXpres' va deixar constància dels fets en l'edició del 27 de febrer i va apuntar que un treballador de 40 anys, Juan Poziello, va ser ingressat en estat molt greu a l'Hospital de Bellvitge, amb fractura a la base del crani i commoció cerebral. El mateix 'Tele-eXpres' va donar notícia de la mort del treballador en l'edició del 2 de març.

Existeix, però, un dubte sobre si Juan Poziello (o Pociero o Pozié, com se l'anomena en algunes informacions posteriors) va ser mort a les mans de la Policia o no. El 28 de febrer, el diari 'Abc' reproduïa una nota de la Prefectura Superior de Policia en què aquesta afirmava que en realitat Poziello, obrer de la factoria Froytal, havia estat víctima d'un accident laboral mentre soldava un bidó. La nota de la Prefectura citava el testimoni del mateix cunyat de la víctima i titllava les informacions aparegudes en alguns mitjans de "tendencioses" perquè volien desprestigiar "l'abnegada tasca de les forces de seguretat".

Abaukar Sillah, mort per la Guàrdia Civil després d'un "alboroto" en un càmping (26/07/1976)

El 26 de juliol de 1977, un ciutadà africà de 36 anys, Abaukar Sillah, originari de Zàmbia, va morir per un tret de la Guàrdia Civil en un camí veïnal de Tarragona. La breu nota informativa d'Europa Press indicava que, amb anterioritat, havia estat denunciat pel propietari d'un càmping, per haver causat un "alboroto" a les instal·lacions. Quan va ser localitzat, i sempre segons la versió oficial, Sillah hauria oposat resistència i hauria causat lesions a un guàrdia amb una pedra. Durant el transcurs de la disputa "se produjo un disparo" que li va causar la mort. La nota d'Europa Press també destaca que Sillah tenia antecedents "per fets semblants" i que "se le había visto vagabundeando por la zona turística, sin que se le conociera actividad laboral alguna".

Jean-Michael Clabecq, un exemple de 'gallet fàcil' de la Guàrdia Civil (29/02/1980)

És un dels casos recollits a 'Vides truncades' dins de l'apartat dedicat a les víctimes "de gallet fàcil" a les mans de la policia. Només el 'Punt Diari' va fer-se ressò de la mort de Jean-Michael Clabecq, de 20 anys, a Sant Esteve d'en Bas. L'endemà dels fets, titulava la notícia de la manera següent: "Mor un francès en un xoc amb la Guàrdia Civil". Com a causa de la mort, s'apuntava el metrallament de la víctima. Segons relata el llibre, les primeres informacions indicaven que el jove aniria drogat i que hauria intentat entrar a la caserna de la Guàrdia Civil armat amb una navalla. Va ser llavors quan li van disparar.

En informacions posteriors, que recollien també una nota oficial del Govern Civil, s'explicava que Clabecq s'hauria llançat damunt d'un guàrdia amb la intenció d'agredir-lo i aquest hauria disparat trets a l'aire amb la metrallera. "Però, en veure que el francès continuava a la seva", li va disparar un tret al tòrax. Malgrat que, segons la nota, el reconeixement mèdic a què es va sotmetre el difunt va identificar senyals que era drogoaddicte, l'autòpsia ho va desmentir. Les darreres informacions parlaven de tres trets en lloc d'un, i que el jove havia estat sorprès intentant escalar el mur de la caserna, un fet que el guàrdia havia interpretat com un intent d'agressió. També s'apuntava com a raó de l'estrany comportament de Clabecq, "un possible estat d'alienació mental transitòria".

Rafael Montesa, tirotejat dins d'un autobús (26/02/1981)

El llibre 'Vides truncades' també detalla la mort de Rafael Montesa González, de 29 anys, que va ser detingut a l'interior d'un autobús per fets no determinats. En el decurs del forcejament, es va disparar un tret i tot seguit es va procedir a emmanillar el detingut. Però aquest, en sortir del vehicle, es va desplomar per la ferida rebuda i va perdre la vida de manera immediata.

José Martínez Arguibay/Agibay i Abdeslan Belciladj/Belchady, morts a trets a la Rambla després d'una discussió amb la Policia (1/06/1981)

Un altre cas recollit a 'Vides truncades'. Aquests dos joves de 28 anys van caure ferits de mort a la Rambla de Barcelona la matinada de l'1 de juny de 1981, com a conseqüència de trets disparats per la Policia Nacional. Hi ha dues versions contraposades dels fets. Tot plegat s'hauria iniciat amb una picabaralla verbal entre policies i víctimes, arran d'una llauna xutada al carrer vora l'Arc del Teatre. Hi va haver una encesa discussió entre la Policia i els joves. A partir d'aquí, 'La Vanguardia' parla d'una agressió als policies per part del grup que havia protagonitzat la discussió que va acabar amb dos morts a trets. 'Interviú' n'oferia una versió diferent: els trets es van produir sense cap provocació ni atac per part dels joves.